NEVOIA DE CULTURĂ, ÎNTRE AŞTEPTĂRI ŞI ÎMPLINIRI. CULTURĂ ŞI EDUCAŢIE ROMÂNEASCĂ ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII

Prof. Maria STOICA

Cuvinte cheie: cultură, educaţie, globalizare, tineret, Sf. Gheorghe, judeţul Covasna
Key words: *culture, education, globalization, youth, St. George, Covasna county*

Resumé

Le travail est structuré en trois parties qui présentent :

1. Prémise d'étude – la situation de l'enseignement roumain, qui met l'accent sur l'intégration des jeunes sur un marché international de travail, en ignorant l'assimilation des connaissances sur (en ce qui concerne) la culture et la civilisation nationale, et qui détermine de prendre position afin de fournir (d' offrir) aux élèves l'accès aux connaissances sur le trésor de spiritualité roumaine.

2. La description du projet international « Euromythes » , où les élèves du Collège National « Mihai Viteazul » de Sfantu Gheorghe (Saint Georges) participent de l'année scolaire 2009 – 2010 . Ayant comme titre « Mythes et légendes des peuples. Les racines nous parlent » (« Mythes , contes et légendes : nos racines nous parlent ») , le projet offre aux élèves la possibilité (l'occasion) de se documenter dans le domaine de la propre culture, en faisant une analyse comparative avec d'autres cultures européennes, en vue de découvrir les éléments communs et aussi ceux qui individualisent la culture nationale.L'évaluation réalisée par les collègues d' Italie et de Belgique concernant la contribution de la Roumanie au développement de ce projet, aussi bien que nos appréciations en ce qui regarde l'impact sur les jeunes impliqués dans l'activité de la recherche.

3. La conclusion de cet œuvre c'est qu'une telle activité parascolaire est bénéfique pour la formation des jeunes, en ayant le rôle de contribuer à une meilleure promotion de l'image de la Roumanie à l' étranger.

Premisă de studiu

1. Şcoala românească trece printr-un proces de transformare care obligă la abandonarea metodelor tradiţionale în favoarea celor moderne, cu scopul de a permite integrarea tinerilor în spaţiul internaţional, adeseori în detrimentul cunoaşterii propriei culturi

2. Mijloacele mass-media sunt dominate de false valori, promovează falşi idoli

3. Proiectele culturale de promovare a culturii naţionale nu se bucură de susţinere financiară, ceea ce îngreunează demersul educaţional al respectului faţă de cultură

Analiză

Condiţiile globalizării au impus şi în România o reevaluare a poziţiei ţării în contextul noilor politici internaţionale, din dorinţa de a se evita fenomenul de deznaţionalizare care ameninţă statele mici, lipsite de forţa economică ce le asigură garantul supravieţuirii. Pretextul scoaterii din *„starea de înapoiere"* a ţării din fostul bloc comunist est-european, poate genera pierderea identităţii naţionale, ignorându-se moştenirea culturală bogată şi istoria naţională ce i-au trasat individualitatea distinctă.

Este binecunoscut faptul că, în România postdecembristă, tendinţele sunt de generalizare a unei culturi facile de tip consumist, vizând transformare ţării în piaţă de desfacere a mărfurilor aduse din afară, inclusiv în ceea ce priveşte produsul cultural.

Programele de televiziune - comercială sau nu- promovează kitsch-ul şi nonvaloarea, oferind o paletă bogată a emisiunilor lucrate după format străin, ele fiind în fapt modalităţi de eliminare a profesionalismului şi de propagare a amatorismului. Limba română literară a fost înlocuită cu limbajul străzii, programele culturale de calitate sunt puţine, transmise o dată pe săptămână, uneori la ore imposibile, cu scopul de a nu fi urmărite de către publicul larg. Doar cei care au beneficiat de reperele culturale oferite chiar de televiziune, mai pot şti să caute emisiuni cu tradiţie, precum: *Profesioniştii, Atlas cultural, Teleenciclopedia, Tezaur folcloric*, ori cele care se dau în reluare, precum *Spectacolul lumii*, a lui Ioan Grigorescu şi *Ora de operă* a Luminiţei Constantinescu. Dacă mai adăugăm *La porţile ceriului*, a lui Grigore Leşe, alcătuim o listă modestă, dar preţioasă, a unor emisiuni cu valoare culturală certă.

Acestea se pierd în vâltoarea pseudodivertismentului, a pseudodezbaterilor, a pseudoculturii reprezentate de imitatorii

www.cimec.ro / www.mncr.ro

muzicii populare şi promotorii muzicii aşa-zis "tinere". Manele, un veritabil flagel, cu limbajul agramat - obscen şi schematismul tematic, emisiunile de divertisment promovate de televiziunile comerciale vizează formarea unui public agramat, cultivând o formă grosolană de umor, vulgară şi violentă, extrem de nocivă pentru cei care-şi fac *"educaţia culturală"* la televizor.

Cultura română autentică şi valoroasă a fost înlocuită de imitaţii ieftine ale produselor de import, considerate, în viziunea redactorilor de programe, o expresie a *"emancipării"* poporului român. S-a anulat apriori ideea de originalitate, ignorându-se imensul potenţial creativ al românilor. Se fac eforturi de minimalizare şi anihilare a culturii naţionale chiar şi prin mijloacele oferite de stat pentru educaţia tinerilor.

Reducerea drastică a bugetului alocat pentru cultură, care a dus la desfiinţarea multor instituţii culturale, împiedicând accesul firesc al publicului tânăr la arta valoroasă, dar şi modificările periodice din programa de învăţământ, sub pretextul *"descongestionării materiei"*, reprezintă doar câteva exemple ale fenomenului ce ameninţă cultura română. În şcoală, orele de limba engleză au ajuns să depăşească numeric orele de limba română şi beneficiază de 4 ore/săptămână la gimnaziu, mergând până la 6 ore/săptămână la liceu. Ca şi limba română, se studiază încă din clasele primare.

Un fenomen paradoxal este faptul că elevii de gimnaziu şi liceu au posibilitatea de a cunoaşte cultura şi civilizaţia britanică şi americană, fiind privaţi de cunoştinţele necesare în domeniul propriei culturi. Sărbătoresc cu entuziasm *Haloweenul* şi *Valentines'day*, dar în programa lor de studiu, în cunoştinţele ori în preocupările lor, nu există elementare noţiuni de cultură şi civilizaţie românească. Cei mai mulţi elevi ajung să se dezică de valorile naţionale şi să considere cultura română o formă a înapoierii şi a primitivismului. Imensul rezervor de spiritualitate conţinut de aceasta este ignorat cu bună ştiinţă.

De ani de zile, asistăm neputincioşi la acest fenomen îngrijorător, care scoate limba română şi limba latină din programa de studiu, înlocuindu-le cu varii discipline, sub pretextul de a permite *„o integrare mai uşoară a tinerilor"* pe piaţa muncii. Nu însă în România. Portretul-robot al tânărului absolvent poate arăta un ins neutru, uşor adaptabil, uşor manevrabil, lipsit de sentimentul apartenenţei la o cultură şi istorie proprie, apt pentru a deveni un specialist universal-valabil, fără patrie, fără cultură proprie, fără rădăcini.

În contextul globalizării, România nu este singura ţară care constată pierderea rădăcinilor culturale. Chiar şi în statele europene cu civilizaţie avansată, procesul de erodare a culturii naţionale a devenit pernicios, de aceea intelectualii au apelat la soluţii recuperatorii, oferite de mijloacele moderne de comunicare. O astfel de modalitate ne este oferită de proiectele internaţionale, care permit colaborarea între şcoli, asigurând posibilitatea dialogului cultural multinaţional.

În anul şcolar 2009-2010, răspunzând invitaţiei făcute de prof. Doina Dobrean din Subcetate, judeţul Harghita, am înscris şcoala noastră la un proiect *eTwinning-Comenius*, coordonat de prof. Andre Simon din Belgia. Tema proiectului a fost: *"Mituri şi legende ale popoarelor. Rădăcini comune indo-europene. Rădăcinile ne vorbesc"*, acesta având scopul de a evidenţia trăsăturile distinctive ale culturii naţionale, în contextul european, subliniind contribuţia fiecărei ţări la alcătuirea patrimoniului universal. În proiect s-au înscris şapte ţări: Belgia, coordonator principal, Franţa, Italia Grecia, Spania, Norvegia şi România. Fiecare ţară a participat cu una, până la trei şcoli, folosind franceza ca limbă de comunicare.

Lucrările proiectului au fost publicate pe un site, cu adresa: *https://sites.google.com/site/euromythes/home*, fiind grupate după criteriile *Tradiţii şi sărbători, Mituri şi legende, Noi şi şcolile noastre*, cu arhiva ordonată cronologic, pe fiecare an şcolar de activitate.

În decurs de trei ani, cele două şcoli din România au publicat 24 de lucrări importante, dintre care amintim: *Miturile fundamentale ale literaturii române, Motivul zburătorului în lirica lui I.H.Rădulescu şi Mihai Eminescu, Legenda Maramureşului* (după cartea *Legenda Cingalăului*, de Ioan Bilţiu-Dăncuş) şi *Căluşul oltenesc, obiceiuri de Rusalii, Maramureş, veche vatră de cultură şi civilizaţie românească* şi filmul *Maramureş, un ţinut legendar* (postat pe You Tube), *Tradiţii de iarnă la români, Mituri române şi universale în „Baltagul" de Mihail Sadoveanu, Obiceiuri de Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril, Sfântul Andrei, creştinătorul românilor* etc.

Alături de şcoala din Subcetate, am reuşit să punem în valoare o parte a tezaurului

www.cimec.ro / www.mncr.ro

cultural românesc de o frumuseţe şi bogăţie incontestabilă. Comentariile realizate de partenerii de proiect au evidenţiat, de fiecare dată - nu doar seriozitatea şi profesionalismul profesorilor coordonatori din România, ci şi marele potenţial cultural al românilor pe care l-au descoperit, graţie proiectului, ajungând să îl aprecieze şi să îl respecte. Fiecare material trimis de noi a fost un impuls valoros şi pentru colegii noştri, care s-au simţit obligaţi la o replică pe măsură.

Dacă iniţial aprecierile colegilor străini se limitau la forme de exprimare a curtoaziei, insistându-se pe entuziasmul nostru funciar, ulterior s-a oficializat tendinţa ca România să dea tonul temelor de dialog, în raport cu bogăţia culturii române pe care colegii au descoperit-o cu încântare. Prietenia şi preţuirea lor, rezultat implicit al respectului faţă de valorile culturale româneşti, transpar în mesajele trimise. Aceştia au reacţionat exemplar la refuzul agenţiei române de a aproba finanţarea proiectului cultural, pretextând *"lipsa fondurilor"*. Colegii străini s-au mobilzat, căutând soluţii de a ne păstra în echipa lor, oferindu-ne posibilitatea de a ne întâlni pentru a face împreună evaluarea proiectului (noiembrie-decembrie 2011, Belgia). Citez câteva dintre mesaje :

Chères Maria, Nina, et tous les autres amis de Roumanie,

Je ne peux que m'associer à Filomena pour vous dire à quel point nous vous sommes attachés malgré la distance et les difficultés. La semaine prochaine, lors de notre rencontre Comenius à Ercolano, nous mettrons au point plus précisément notre mode de travail et la manière dont nous vous intégrerons dans notre équipe. Dans Comenius, nous avons des obligations précises, mais aussi des libertés, dont nous comptons bien user au maximum avec vous.

Chacune de vos contributions est un hymne à votre pays, que manifestement vous aimez beaucoup: votre enthousiasme est contagieux, et nous pousse en avant. Bravo, et à bientôt.

André Simon (22 oct.2010)

Mes chères amies,

Ravie de vous lire et d'apprendre de votre culture si riche et intéressante. Je vais présenter votre document à notre groupe de "e-twinners" dès qu'il me sera possible et on vous donnera nos avis.

Merci pour vos félicitations, vous êtes de vraies amies. Je suis très desolée de l'avis de votre agence, mais, comme on ne vous a pas donné d'opportunité de nous réjoindre, nous avons essayé de vous faire parteger tous nos moments de rencontre.

Au cours de la dernière réunion, où j'allais planifier avec mes collègues les activités à réaliser pour la rencontre du mois de mars, et en modalité eTwinning, tout en vous proposant le sujet de «le mythe et le rituel dans la danse».

Je trouve ça très intéressant car on pourrait présenter les rituels dans nos «Taranta» et «Tarantella et les comparer avec la danse grecque de Zorba (le syrtaki) et la danse roumaine que vous nous avez déjà présentée (Le kelouch --Căluşul oltenesc).

Bien sûr, on demandera à nos élèves de présenter la danse en langue française, mais, on pourrait créer un moment de collaboration en langue anglaise avec les amies roumaines et grecque. Si j'ai bien compris Kyriaki m'avais demandé de continuer la collaboration en langue française mais, avec une collègue d'anglais, et en Roumanie, si je ne me trompe pas la collègue Maria, elle aussi est une prof de langue anglaise.

Ma collègue de l'anglaise voudrait élargir dans le cadre du projet Comenius et le projet eTwinning ses collaborations internationales et nous, nous en pourrions bénéficier avec une plus large diffusion de nos activités.

à tous les amis etwinning
Qu'en pensez- vous?

A bientôt amicalement,
Filomena Gamen (04 nov.2010)

Elevii înscrişi la proiect, au fost cuceriţi de varietatea şi originalitatea culturii noastre populare. Au lucrat cu entuziasm la partea de documentare şi de traducere în limba franceză, singurul lor regret fiind doar faptul că nu există manuale care să le prezinte, în limba română, cultura şi civilizaţia naţională, că nu au alocate, în programa de studiu, ore dedicate studierii propriei culturi.

www.cimec.ro / www.mncr.ro

Proiectul acesta internaţional a devenit, pentru elevii noştri, o poartă deschisă spre spaţiul european, pe care ei au intrat înveşmântaţi în frumuseţea tradiţiilor şi culturii populare româneşti, ceea ce i-a făcut să fie mândri de originile lor. În cartea de evaluare a proiectului, apărută în luna mai 2012, la Editura El Torro din Napoli, noi figurăm cu şase lucrări, patru ale Colegiului Naţional "Mihai Viteazul" şi două ale Grupului Şcolar "Miron Cristea" din Subcetate, într-un raport echitabil care a recunoscut munca şcolii româneşti.

Aşadar, în contextul globalizării, o cale de a salva cultura proprie a fost implicarea elevilor în astfel de proiecte culturale care permit - nu doar socializarea, încheierea de prietenii, posibilitatea de a face excursii în străinătate, ci au oferit avantajul minunat de a conferi culturii naţionale DREPTUL DE A ACCEDE LA UNIVERSALITATE, făcând-o cunoscută ţărilor din Europa. Principalul atu l-a reprezentat prietenia care a fundamentat dialogul cultural, faptul că toţi tinerii au fost implicaţi într-un act de cercetare ştiinţifică, manifestând respectul implicit faţă de culturile celorlalte popoare.

Cultura română, privită prin prisma acestui proiect, a trezit însă şi multă admiraţie, iar aceasta ne-a obligat să o studiem în continuare, cu interes sporit. Anul şcolar 2012-2013 a marcat începutul unui nou proiect internaţional, intitulat *«Multiculturalitate în spaţiul european. Oglinzi paralele - Europa de ieri şi de azi»*, în care profesori fondatori sunt Filomena Gamen din Italia şi subsemnata. La proiect participă 14 profesori din şapte ţări: Italia, Spania, Grecia, Portugalia, Polonia, Franţa şi România. Partenerul nostru din România este de data aceasta Şcoala Gimnazială "Hadrian Daicoviciu" din Orăştioara de Sus, care contribuie cu lucrări pe teme de istorie şi folclor. Elevii noştri sunt implicaţi în actul de cercetare ştiinţifică, dar şi acela al culegerii de folclor din propria zonă, putând contribui direct la conservarea şi valorificarea patrimoniului cultural-istoric al zonei Carpaţilor de Curbură.

Devenind conştienţi de valoarea propriei culturi, tinerii au descoperit modalitatea optimă de a promova o imagine favorabilă a ţării, folosind mijlocul cel mai eficace- cultura naţională, pe post de ambasador.

www.cimec.ro / www.mncr.ro